

ต้นสาละลังกา...ไม่ใช่ต้นไม้ในพุทธประวัติ

อ.ภาณุพงษ์ พงษ์ชิวิน

หากจะให้ชาวพุทธยกตัวอย่างต้นไม้ที่มีความสำคัญทางพุทธศาสนา คนส่วนใหญ่คงจะนึกถึงต้นศรีมหาโพธิ์กันก่อน เนื่องจากเป็นต้นไม้ที่เราคุ้นเคยกันดี ด้วยลักษณะทรงพุ่มที่แผ่กิ่งก้านสาขาขนาดใหญ่ รูปร่างใบที่โดดเด่น หากพุดถึงใบโพธิ์แทบทุกคนคงนึกออกบอกรู้ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร แต่หากถามถึงต้นไม้ชนิดอื่นๆ เช่น **ต้นสาละ** หลายคนคงจะเริ่มลังเลว่าหน้าตาของต้นสาละเป็นอย่างไร บทความชิ้นนี้จึงมีความตั้งใจที่จะให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับต้นสาละ

ต้นสาละ ที่ได้กล่าวข้างต้นนั้นมีชื่อสามัญว่า Sal tree เป็นต้นไม้สำคัญซึ่งพระพุทธเจ้าทรงประสูติ และทรงดับขันธุ์ปรินิพานได้ร่มต้นไม้นี้ มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Shorea robusta* C.F.Gaertn. (ภาพที่ 1-2) พบในแถบประเทศอินเดีย จัดอยู่ในวงศ์ยางนา (Dipterocarpaceae) เป็นไม้ต้น สูงได้ถึง 35 เมตร ในประเทศอินเดียใช้ชันของต้นสาละทำธูป มีการนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยอยู่บ้างแต่ไม่แพร่หลาย ส่วนต้นไม้พื้นเมืองของไทยที่คล้ายคลึงกับต้นสาละ และในอดีตเคยเข้าใจผิดว่าเป็นชนิดเดียวกันคือ ต้นรัง (*Shorea siamensis* Miq.) (ภาพที่ 3-4) ซึ่ง *siamensis* หมายถึงประเทศไทย (สยาม) และพบได้ทั่วไปในป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) ของไทย

สำหรับ **ต้นสาละลังกา** นั้นเป็นต้นไม้ที่คนทั่วไปมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่มาก ดังเห็นได้จากวัดหลายๆ แห่ง ที่นำต้นไม้มดังกล่าวมาปลูกแล้วบอกต่อๆ กัน (เข้าใจผิดตามๆ กัน) ว่าพระพุทธเจ้าทรงประสูติ และดับขันธุ์ได้ต้นไม้มดังกล่าว ทั้งที่ความจริงแล้วเป็น "ต้นสาละลังกา" มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Couroupita guianensis* Aubl. (ภาพที่ 5-6) และชื่อสามัญคือ Cannon ball tree เนื่องจากผลดูคล้ายลูกปืนใหญ่ อยู่ในวงศ์กระโดน (Lecythidaceae) มีถิ่นกำเนิดแถบอเมริกากลาง (*guianensis* หมายถึงประเทศ Guiana) หาใช่ต้นสาละที่ถูกต้องตามพุทธประวัติไม่

ภาพที่ 1 ใบต้นสาละ

(จาก http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/Sal_%28Shorea_robusta%29-_old_leaf_at_Jayanti%2C_Duars_W_Picture_122.jpg)

ภาพที่ 2 ต้นสาละ

(จาก <http://www.bogos.uni-osnabrueck.de/Bilder/Web-Fotos/Shorea%20robusta.jpg>)

ภาพที่ 3 ต้นรัง (*Shorea siamensis*) เป็นพืชในสกุลเดียวกับต้นสาละ หรือ ต้น Sal

ภาพที่ 4 ช่อดอกต้นรัง

ภาพที่ 5 ดอกของต้นสาละลังกาที่เข้าใจผิด

ภาพที่ 6 ผลของต้นสาละลังกา ซึ่งมีขนาดใหญ่คล้ายลูกป๊อปใหญ่

เอกสารอ้างอิง

1. บุเรศบำรุงการ, 2516. พัดยศ และต้นไม้สำคัญในพุทธประวัติ. โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
2. http://en.wikipedia.org/wiki/Shorea_robusta
3. <http://www.bogos.uni-osnabrueck.de/Bilder/Web-Fotos/Shorea%20robusta.jpg>
4. <http://www.bogos.uni-osnabrueck.de/Bilder/Web-Fotos/Shorea%20robusta.jpg>